

Sastamala Keikyä

Kulmakadun asemakaavamuutosalueen arkeologinen tarkkuusinventointi 2026

Sampsa Perälä

Maanala Oy

Sisällys

Tutkimuksen perustiedot 3
1. Tausta ja tutkimusmenetelmät 4
2. Valmisteluvaiheen havainnot 5
2.1. Maaperä ja topografia 5
2.2. Tutkimushistoria 5
2.3. Historialliset kartat ja paikannimistö 5
3. Havainnot maastosta 9
4. Yhteenveto 17
5. Lähteet 18

Tutkimuksen perustiedot

Kohde: Sastamalan Keikyän Kulmakadun ja Kokemäenjoen välinen alue sekä kadun pohjoispuolinen pelto

Tutkimuksen tyyppi: tarkkuusinventointi

Tavoite: selvittää, onko alueella esihistoriallista tai historiallista maankäyttöä

Kenttätyöaika: 15.9.2026

Vastuullinen tutkija: FM, tutkija Sampsa Perälä

Raportin kartat ja kuvat: FM, tutkija Sampsa Perälä

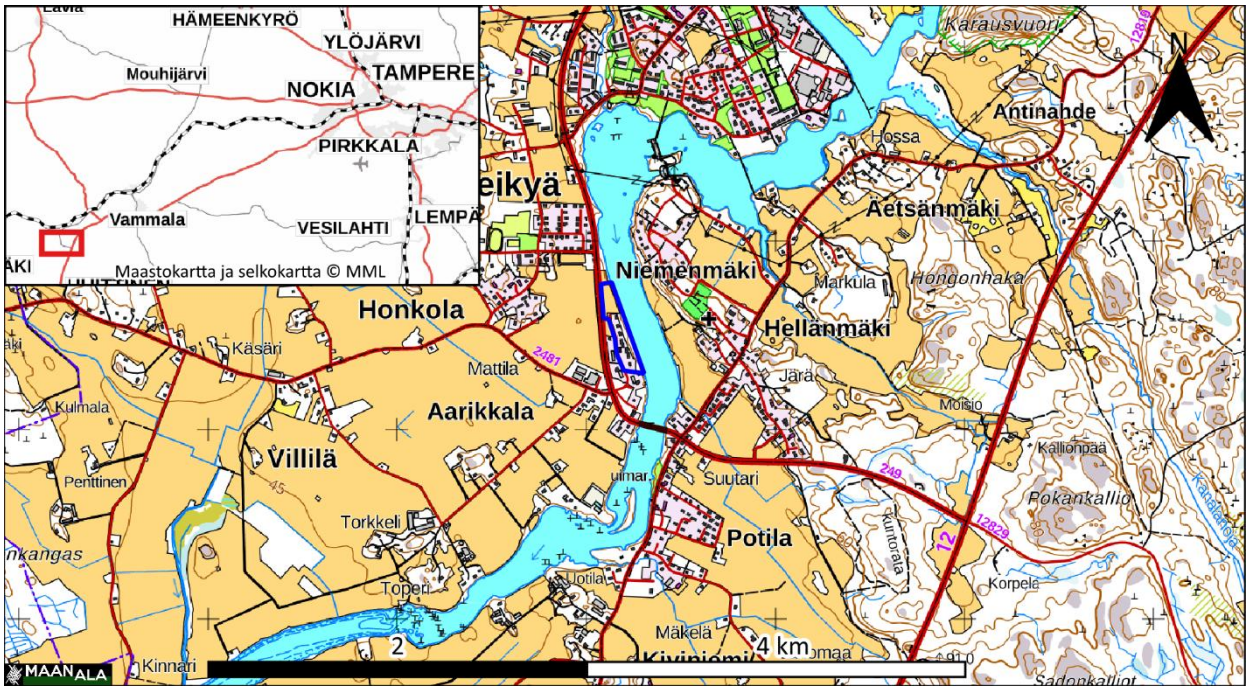
Tilaaja: Sastamalan kaupunki

Aiemmat arkeologiset tutkimukset: –

Alkuperäinen arkistoaineisto digitaalisine valokuvineen: Maanala Oy. Raporttikopiot pdf-muodossa: Museoviraston arkisto, alueellinen vastuumuseo ja työn tilaaja. Karttojen koordinaatisto: ETRS-TM35FIN (N2000)

Koordinaatit kohteen keskeltä: N 6800556 E 269152

Tulos: Alueelta ei tavattu viitteitä esihistoriallisista pyyntikulttuurin kohteista tai muusta arkeologisesta kulttuuriperinnöstä

Kuva 1. Tutkimusalue merkittynä Sastamalan Keikyän alueella. Vasemman yläkulman karttaotteelle on merkitty isomman karttaotteen sijainti punaisella ruudulla Pirkanmaan länsiosassa.

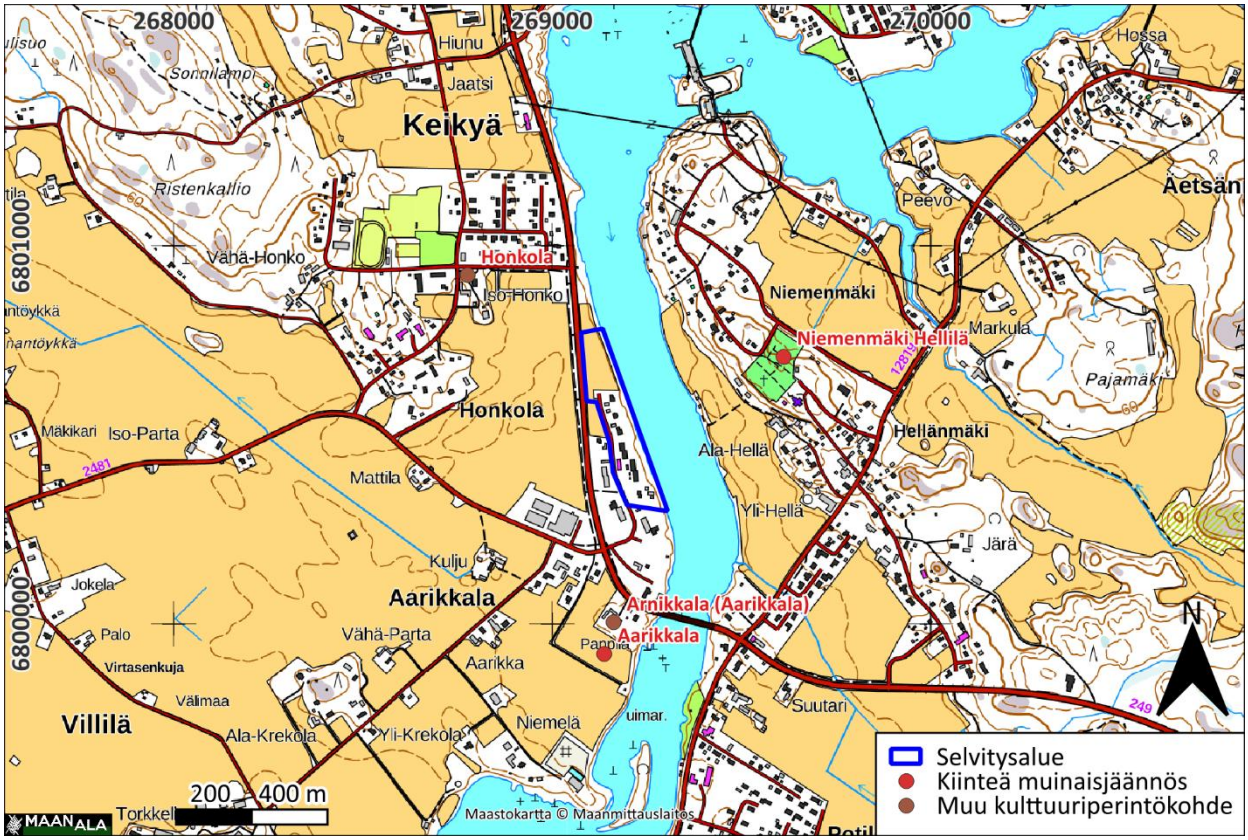
Kansikuva: *Keikyän kirkontorni näkyy puiden yllä selvitysalueen pellonlaidalta kuvattuna itään.*

1. Tausta ja tutkimusmenetelmät

Sastamalan kaupunki suunnitteli vuonna 2026 asemakaavan muutosta kaupungin eteläosassa Keikyässä, Kokemäenjoen länsirannalla Kulmakadun ja joen väliselle alueelle sekä Kulmakadun pohjoispuoliselle rantapellolle. Pirkanmaan alueellinen vastuumuseo katsoi 28.10.2025 päivätyssä lausunnossaan (DIAR 833/2025) perustelluksi, että kaavahankkeeseen liittyen on tehtävä arkeologinen tarkkuusinventointi. Noin 4,3 hehtaarin alueelta ei tunneta arkeologisia kohteita eikä sitä ole tiettävästi aiemmin arkeologisesti tutkittu. Noin 300–400 metrin etäisyydellä suunnittelualueesta sijaitsee neljä historiallisen ajan asuinpaikkaa. Lisäksi vanhojen karttojen mukaan kaava-alueen läpi on kulkenut Honkolan ja Aarikkalan historiallisten kylien raja, jonka alueelta tulee selvittää mahdollisten rajamerkkien tilanne maastossa. Sastamalan kaupunki tilasi arkeologisen tarkkuusinventoinnin Maanala Oy:ltä 3.9.2026.

Hankkeen maastotöistä vastasi tutkija FM Sampsa Perälä. Maastotyöt tehtiin 15.9.2026.

Ennen kenttätöitä alueelta tehtiin kattava arkeologinen esiselvitys, jossa tutkittiin alueen nimistöhistoriaa, asemoitiin vanhat kartat ja tarkasteltiin laserkeilausaineistoa. Maastossa tutkimusmenetelminä olivat maanäytekairaus, pintapoiminta, koekuopitus ja metallinilmaisimen käyttö. Havainnot dokumentoitiin muistiinpanoin ja valokuvin. Paikkatietoja talletettiin Android-puhelimen QField-sovelluksella. Mittauksien tarkkuus on korkeintaan viisi metriä.

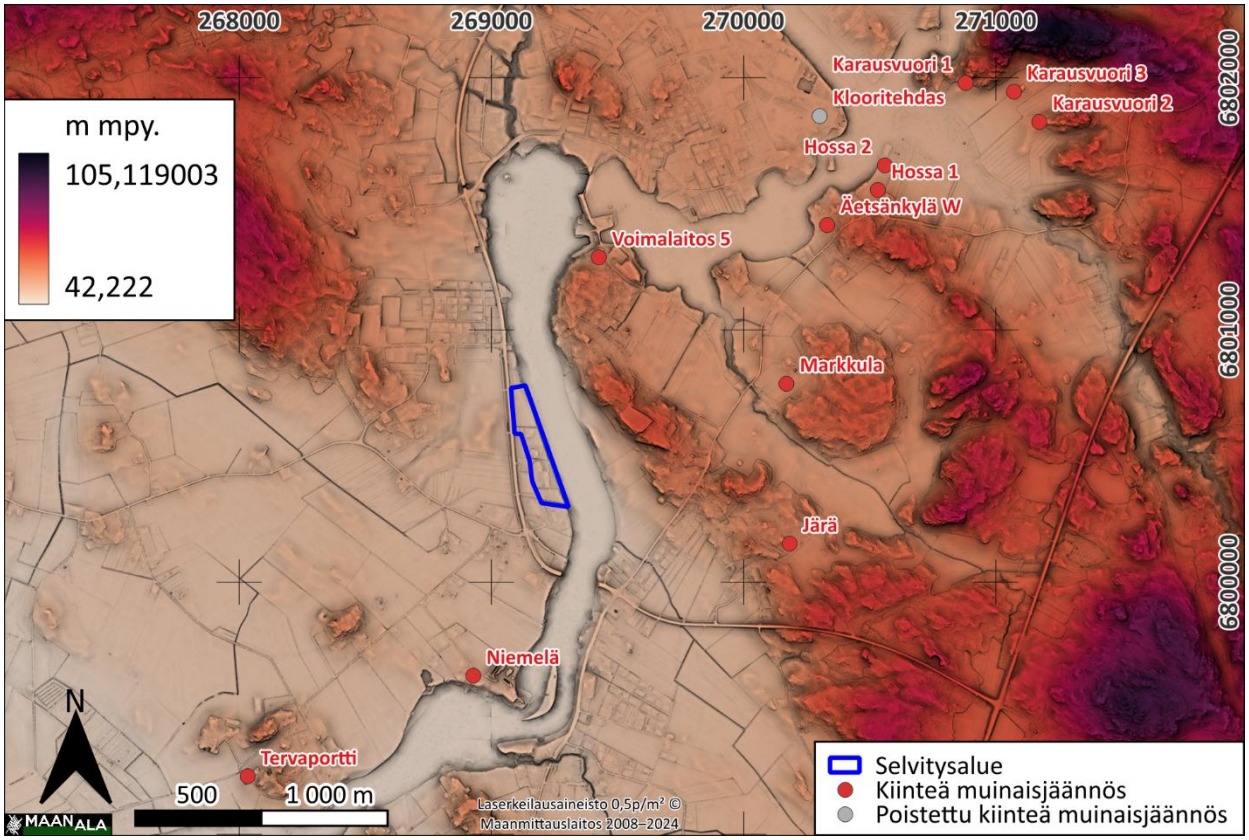
Kuva 2. Tutkimusalue ja Pirkanmaan alueellisen vastuumuseon lausunnossa mainitut lähistön historialliset asuinpaikat.

2. Valmisteluvaiheen havainnot

2.1. Maaperä ja topografia

Alueen maaperä on kauttaaltaan savea. (Geologian tutkimuskeskus). Alue on 45 m mpy. korkeuden tuntumassa, lännessä se voi olla lähemmäs 47 m mpy. ja joen rannassa 44 m mpy. Selvitysalue on melko matalalla verrattuna Kokemäenjoen lähiseudun muihin tunnettuihin kivikautisiin kohteisiin, jotka sijaitsevat noin 50–55 m mpy. tasolla. Alueella sijaitsi matalavetinen merenlahti 4500–4000 eaa. (Hakonen 2025). Toisaalta Kokemäenjoen syvä uoma on voinut tarjota pyyntikulttuurille edullisia mahdollisuuksia vielä meren vetäydyttyä kokonaan alueelta.

Maanmittauslaitoksen 0,5 p/m2 -laserkeilausaineiston (2008–2024) analyysissa ei alueelta havaittu arkeologisesti potentiaalisia kohteita.

Kuva 3. Alueen topografia ja korkeus mallinnettu rinnevarjosteella (Kokalj 2025) ja laserkeilausaineistoon pohjautuvalla värikartalla. Kartalle on merkitty muinaisjäännösrekisterin kivikautiset kohteet lähiseudulta.

2.2. Tutkimushistoria

Keikyän pitäjän inventoinnin on vuonna 1963 tehnyt Ritva Valtavuo. Inventoinnissa keskityttiin pääasiassa kivikautisten irtolöytöjen paikallistamiseen ja löytöpaikkojen tutkimiseen. Lähin selvitysaluetta koskeva irtolöytö on kirves, joka on ”valmistettu vuonna 700”. Tarkempia kuvauksia alueella suoritetuista tutkimuksista ei ole. (Valtavuo 1963). Muut inventoinnit alueella ovat liittyneet viime vuosikymmenien maankäyttöhankkeisiin eivätkä ole suoraan kohdistuneet tämän inventoinnin selvitysalueelle.

2.3. Historialliset kartat ja paikannimistö

Alueen kartoista asemoitiin Huittisten pitäjän maakirjakartta (Maakirjakartta 1646), Kuninkaan kartasto (1776–1805), Aarikkalan, Hongoilan ja Saappalan kylien peltoja kuvaava isojakokartta (Meller 1838a) sekä Villilän jakokunnan isojakokartta (Meller 1838b), jakokunnan myöhempi tiluskartta (Tiluskartta 1906), pitäjänkartat vuodelta 1895 (karttalehdet 2112 03

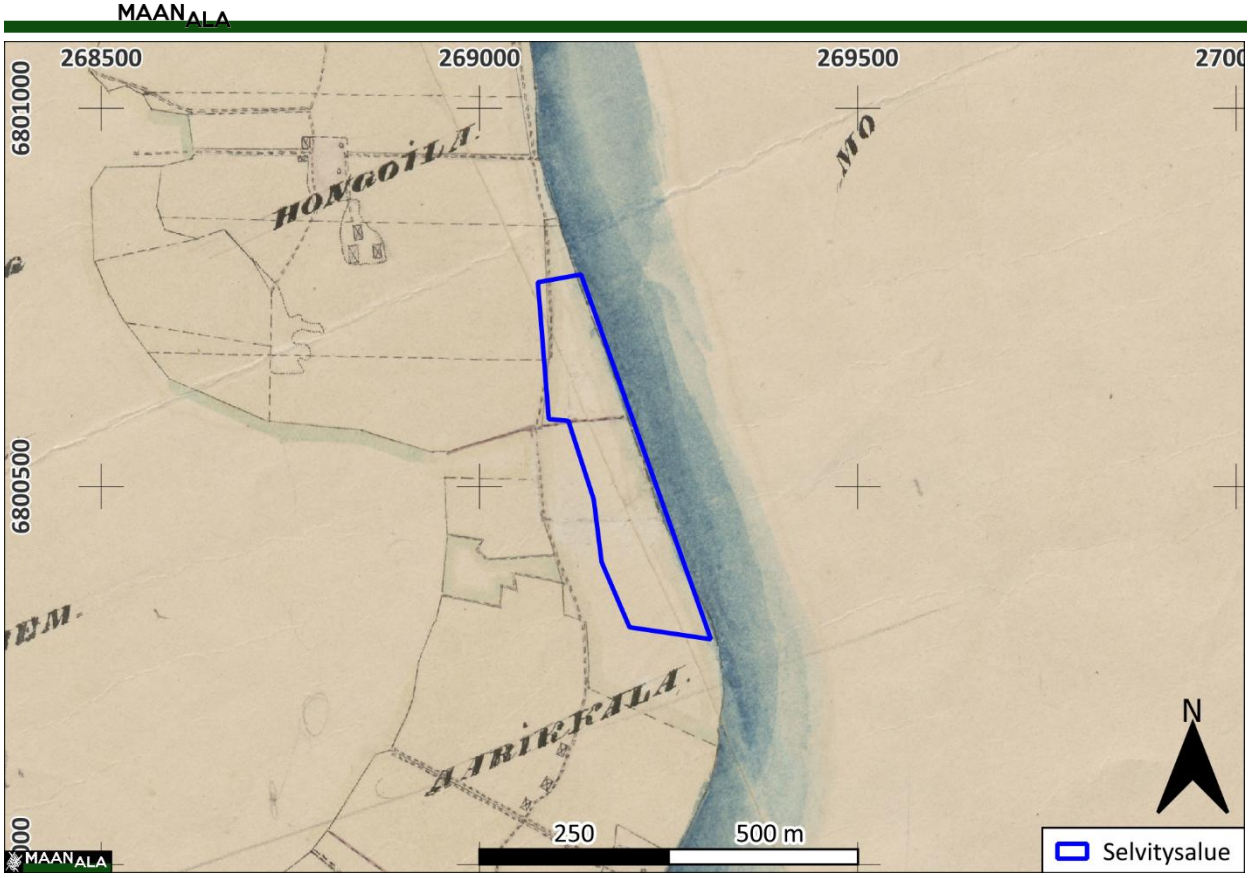
Huittinen Keikyä ja 2112 06 Huittinen) sekä peruskartta vuodelta 1961 (karttalehti 2112 06 Keikyä).

Millään historiallisella kartalla alueelle ei ole merkitty muuta maankäyttöä kuin niittyjä tai peltoja. Niitystä pelloksi alue on muuttunut pitäjänkartan 1895 ja tiluskartan 1906 välillä. (Pitäjänkartta 1895 ja Tiluskartta 1906). Honkolan ja Aarikkalan välinen kylänraja vaihtelee kartoittain, eikä kartoilla ole merkitty tai nimetty kohdalle rajamerkkiä.

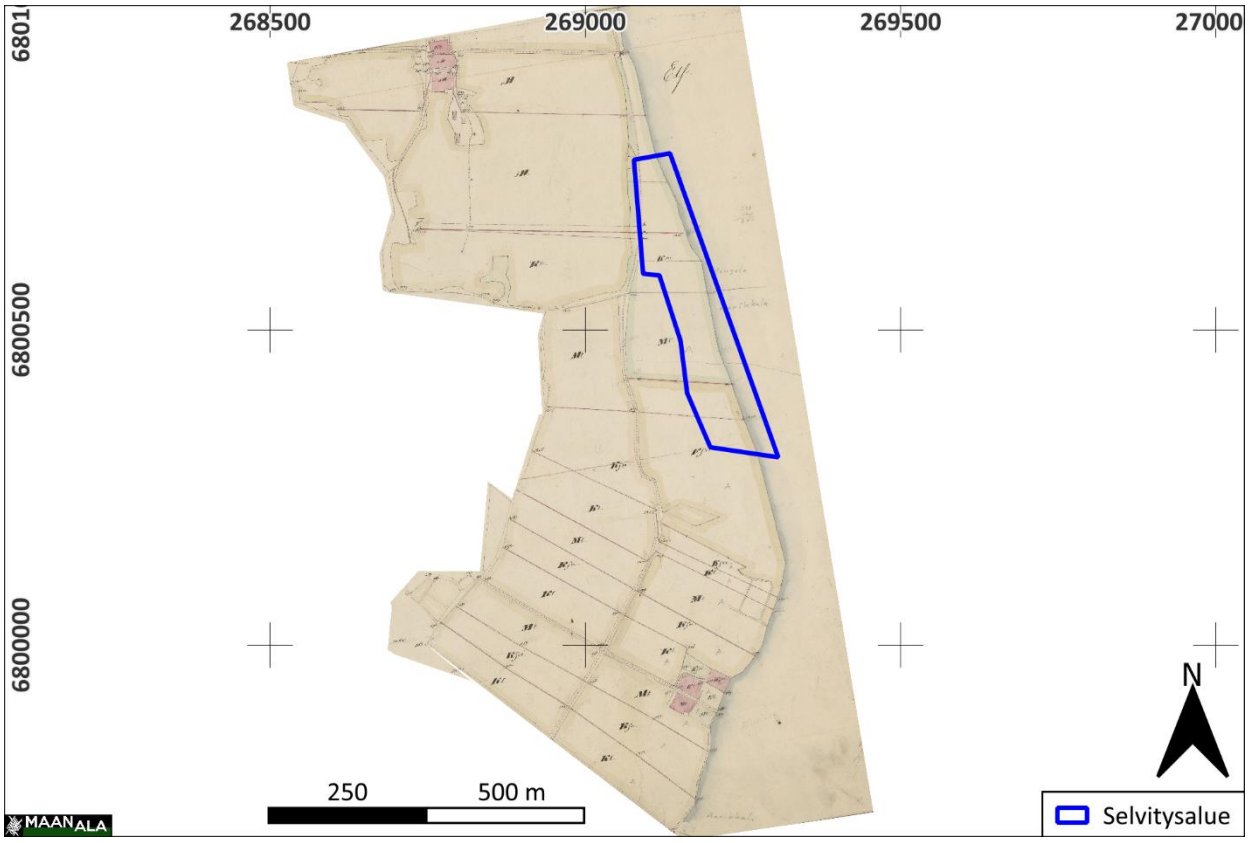
Alueen paikannimistöä tutkittiin Nimisampo.fi- ja Nimiarkisto.fi-palveluista. Arkeologisesti kiinnostavaa nimistöä ei esiintynyt.

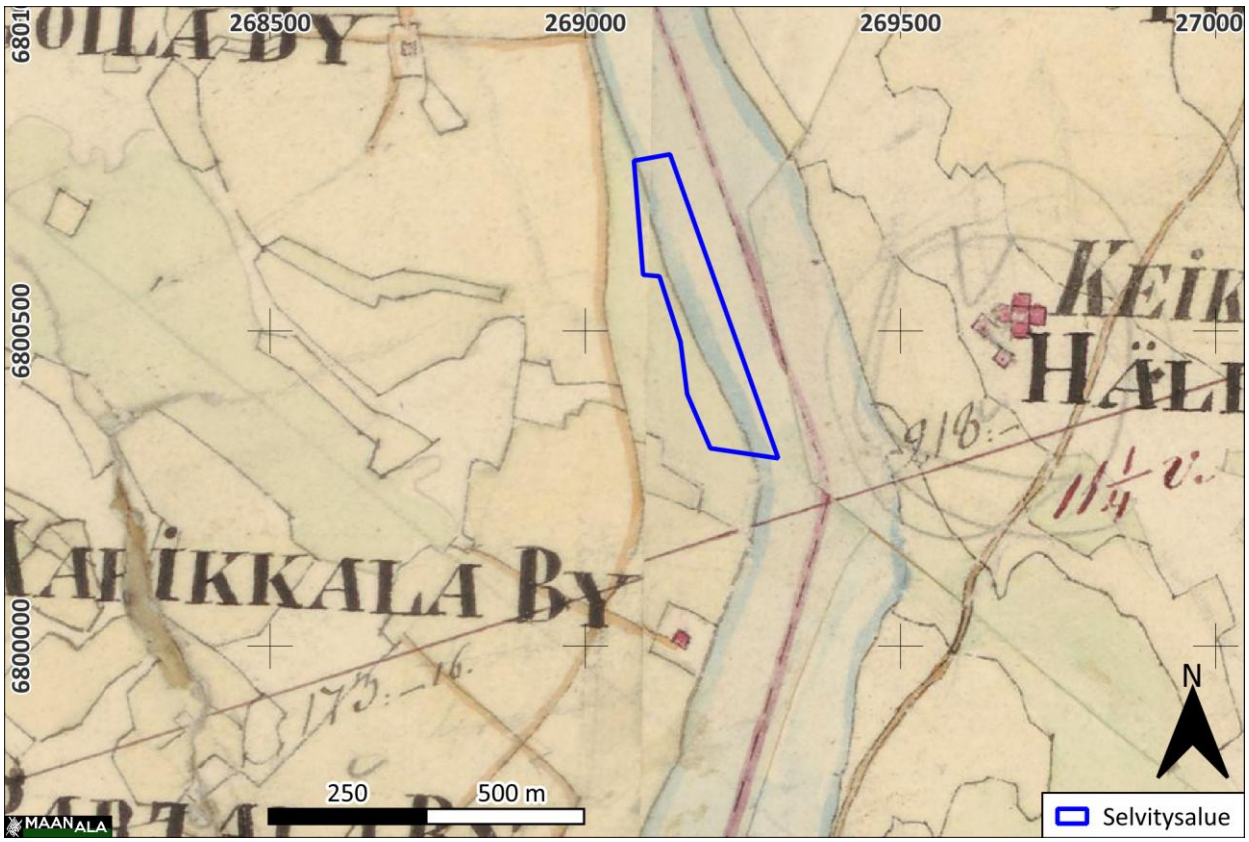
Kuva 4. Selvitysalue Kuninkaan kartastolla (1776–1805).

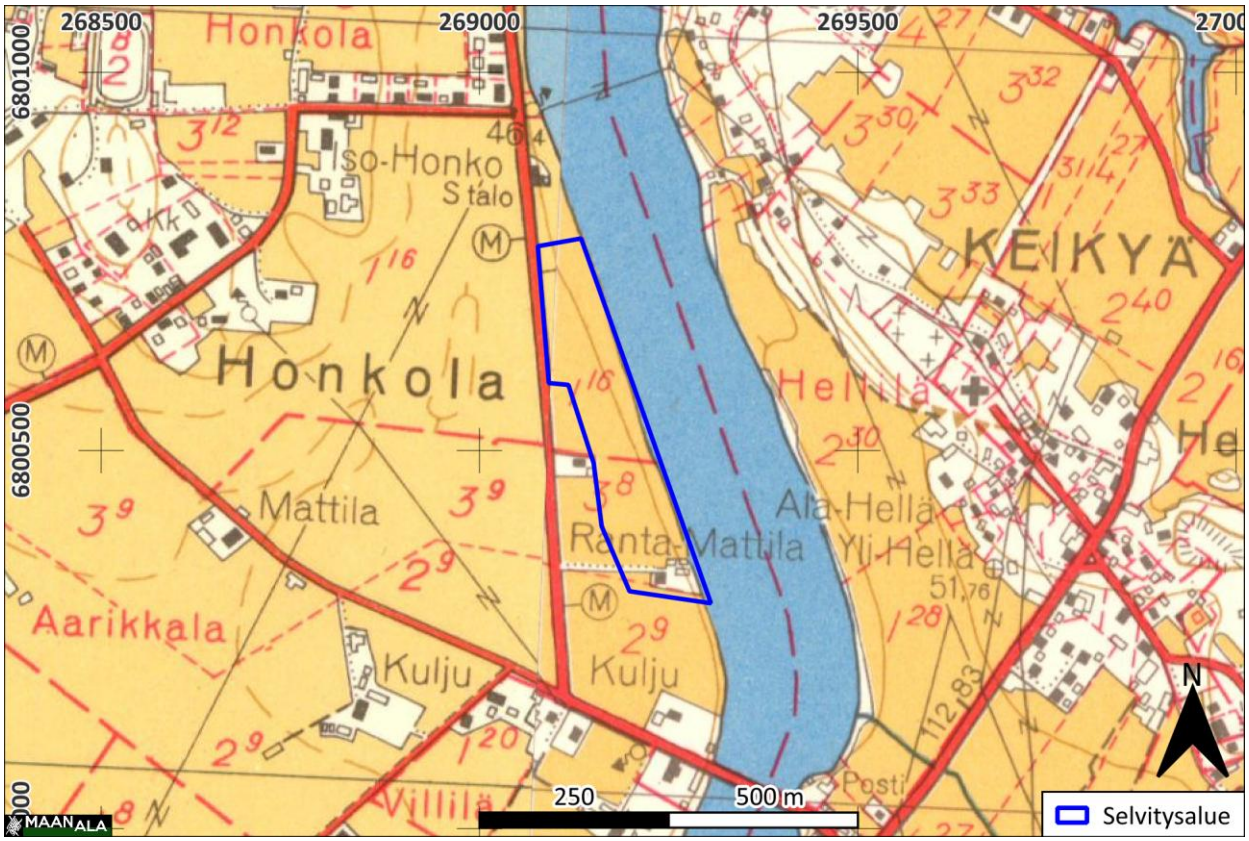
Kuva 5. Villilän jakokunnan isojakokartta 1838. Honkolan ja Aarikkalan välinen kylänraja kulkee selvitysalueen keskivälin yläpuolelta. (Meller 1838b).

Kuva 6. Selvitysalue on jaettu niityksi eräille taloille Honkolan ja Aarikkalan kylistä. (Meller 1838a).

Kuva 7. Heikosti asemoituvasta pitäjänkartasta huolimatta siitä selviää, että alue on ollut niittyä. (Pitäjänkartta 1895).

Kuva 8. Peruskartalla alue on ollut lähes kokonaan peltokäytössä. (Peruskartta 1961).

3. Havainnot maastosta

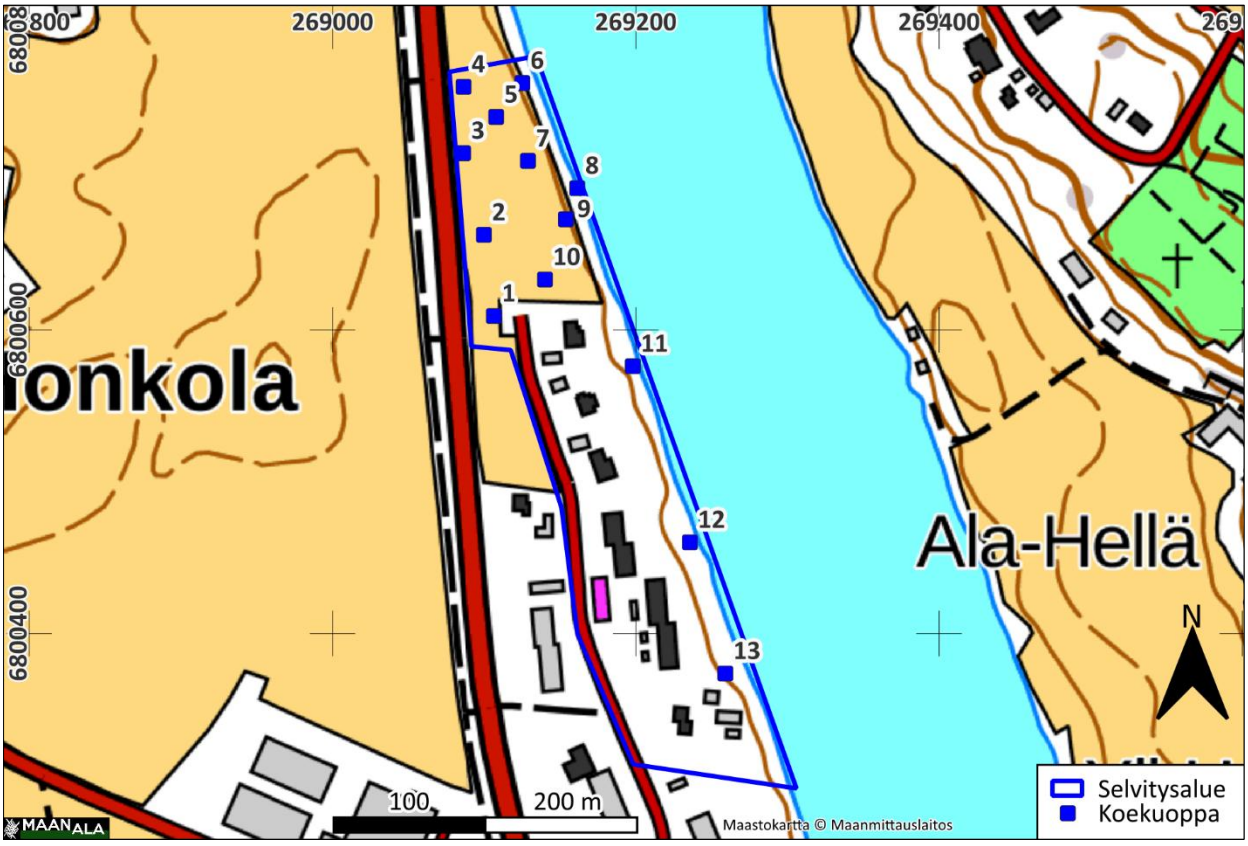
Maastotyöt tehtiin 15.9.2026 hyvissä havainto-olosuhteissa. Alueen peltoa ja joenrantaa kierrettiin maanäytekairaa käyttäen. Rannasta etsittiin mahdollista Honkolan ja Aarikkalan historiallista rajamerkkiä. Sellaista ei tavattu. Vanhojen karttojen perusteella raja on kulkenut eri aikoina eri kohdissa ja luultavasti rajamerkkinä on eri aikoina toiminut jokin sittemmin poistettu oja, niityn aitaus tai muu rajaksi luonnollisesti sopiva kohta.

Pellolle kaivettiin yhdeksän koekuoppaa ja yksi koekuoppa (8) pellon ja joen väliselle törmälle kohtaan, jossa oli terassia joen rinteessä. Koekuopat 11–13 kaivettiin kaupungin omistamalle maalle omakotitalojen ja taloyhtiön takapihoille. Koekuopat olivat läpimitaltaan noin 50 cm. Syvyys vaihteli pääsääntöisesti noin 20–50 cm:n välillä.

Koekuopista ei havaittu löytöjä tai arkeologisesti kiinnostavia maakerroksia. Maaperä oli savinen. Joen rinteen puolella savea oli noin 20–25 cm ennen pohjasavea. Heinikko rinteellä oli korkeaa. Alueen eteläisimmät osat olivat yksityistä kiinteistöä, jossa rannan läheiset rakennukset ja puutarha vanhoine puineen rajoittivat mahdollisuuksia sijoittaa koekuoppia. Pellolla käytettiin metallinilmaisinta. Signaaleja oli vähän ja ainut löytö oli roska.

Taulukko 1. Sastamalan Kulmakadun asemakaavamuutoksen tarkkuusinventoinnin koekuoppien sijainnit. Korkeuslukemat on poimittu Maanmittauslaitoksen 0,5 p/m2 -laserkeilausaineistosta.

#	N	E	Z
1	6800609	269106	46,31
2	6800663	269100	46,07
3	6800716	269086	46,33
4	6800760	269086	46,39
5	6800740	269108	46,23
6	6800763	269125	45,13
7	6800711	269129	45,81
8	6800693	269161	43,83
9	6800673	269154	45,32
10	6800633	269140	45,78
11	6800576	269198	44,26
12	6800460	269236	44,75
13	6800374	269259	45,27

Kuva 9. Maastokarttaotteelle on merkitty koekuoppien sijainnit.

Kuva 10. Koekuoppa 1. Sekoittunutta peltosavea oli pohjasaven päällä noin 50 cm. Pohjoiseen.

Kuva 11. Koekuoppa 2. Noin 50 metriä edellisestä koekuopasta pohjoiseen peltosavea oli enää noin 35 cm. Pohjoiseen.

Kuva 12. Koekuoppa 4. Pintasavea oli pohjasaven päällä noin 50 cm. Pohjoiseen.

Kuva 13. Koekuoppa 6. Pintasavea oli noin 30 cm. Pohjoiseen.

Kuva 14. Koekuoppa 8. Joen rinteen puolelle kaivettu koekuoppa 8. Tasaväristä kyntökerrosta oli noin 25 cm ennen pohjasavea. Pohjoiseen.

Kuva 15. Koekuoppa 11. Kuoppa on joen rinteen yläosassa kohdassa, joka on oletettavasti säilynyt modernilta muokkaukselta. Tässäkin on vain noin 20 cm pintasavea, kuten koekuopassa 8. Pohjoiseen.

Kuva 16. Koekuoppa 12. Kohta sijaitsi taloyhtiön takapihalla, kaupungin kiinteistön puolella olevalla nurmikolla. Alue on ollut peltoa 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla ja vähintään vuoteen 1963 asti. Pohjoiseen.

Kuva 17. Koekuoppa 13. Eteläisimmästä koekuopasta tuli vastaan pohjasavi jo 10 cm:n syvyydellä. Pohjoiseen.

Kuva 18. Maisemaa pellolta joen rannasta pohjoiseen.

Kuva 19. Kuvassa näkyy selvitysalueen pelto, pois lukien sen lounaispuolinen uloke. Koekuoppien sijainnit erottuvat kuvasta, mutta joen rinteen puolelle tehty jo kuvaushetkellä peitetty kuoppa ei hahmotu helposti. Luoteeseen.

Kuva 20. Asutusta selvitysalueelta, joka on kuvassa näkyvän tien ja joen välillä. Pohjoiseen.

Kuva 21. Maisemaa pohjoiseen koekuopan 11 kohdalta.

Kuva 22. Maisema kaakkoon hieman koekuopan 12 pohjoispuolelta.

Kuva 23. Selvitysalueen eteläisin kiinteistö. Kaakkoon.

4. Yhteenveto

Sastamalan Keikyässä Kulmakadun ja Kokemäenjoen väliselle kaavamuutosalueelle tehtiin tarkkuusinventointi. Esiselvityksen jälkeen maastossa tehtiin maanäytekairauksia, 13 koekuoppaa sekä metallinilmaisinetsintää. Alueelta ei todettu arkeologisia kohteita tai esineistöä.

Esiselvityksessä historialliset kartat, paikannimistö ja laserkeilausaineisto eivät osoittaneet alueelle muuta maankäyttöä kuin niittyä ja peltoa. Honkolan ja Aarikkalan kylänraja kulkee kartoilla eri aikoina eri kohdissa, eikä sen kohdalle ole merkitty rajamerkkiä. Myöskään maastossa rajamerkkiä tai sen jäännöstä ei tavattu joenrannasta eikä pellolta.

Koekuopissa maaperä oli kauttaaltaan savinen eikä niistä havaittu löytöjä tai arkeologisesti kiinnostavia maakerroksia. Joen rinteen vähemmän sekoittuneissa kohdissa pintamaata oli vain noin 20–25 cm ennen pohjasavea, ja ainut metallinilmaisimen osoittama löytö oli modernia roskaa.

Turussa 30.9.2026

Sampsa Perälä

Tutkija, FM

Maanala Oy

5. Lähteet

Internetlähteet:

Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämä Hakku-paikkatietopalvelu [https://hakku.gtk.fi/].

Hakonen, A. 2025. *GLARE (Post-Glacial Land Adjustment Regenerator)* model. [https://github.com/Hakonaki/land-uplift-recons].

Helsingin yliopiston digitaalisten ihmistieteiden keskuksen ylläpitämä Nimisampo-verkkopalvelu [https://nimisampo.fi/fi/].

Kotivuori, Yrjö 2005. *Ylioppilasmatrikkeli 1640–1852*. Helsingin yliopisto. [https://ylioppilasmatrikkeli.fi/].

Kotimaisten kielten keskuksen ylläpitämä Digitaalinen Nimiarkisto [https://nimiarkisto.fi/].

Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna-karttapalvelu [https://kartta.paikkatietoikkuna.fi].

Museoviraston ylläpitämä Kulttuuriympäristön palveluikkuna [https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx].

Kirjallisuus, tutkimusraportit ja kartat:

Kokalj, Ž. 2025. *Standardizing visualization in ancient Maya lidar research: Techniques, challenges, and recommendations.* Archaeological Prospection, 32 (4), 967–988. DOI: 10.1002/arp.70002.

Kuninkaan kartasto 1776–1805. *Lehtijako: VIII:5–10, IX:4–11, X:3–12, XI:8–13.* A 11a. Suomen Rekognosointilaitos. Kansallisarkisto.

Maakirjakartta 1646. *Nedher Satagundes Öffwerdeell Hwittis Sochn.* MHA A 1 205-206a [Honkola, Partala, Aarikkala]. Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, Kansallisarkisto.

Meller, Johan 1838a. *Charta öfver Aarikkala, Hongoila och Saappala byars bohlåkrar i Huittis sockn, Öfre Satakuda nedredels härad och Åbo län. Keikyä 1:12 kartdel II.* Maanmittauslaitoksen arkisto. (Maanmittarin nimikirjoitus on tulkittu Johan Melleriksi, joka toimi varamaanmittarina Turun ja Porin läänissä vuodesta 1838; ks. Ylioppilasmatrikkeli 1640–1852 nro 14048.)

Meller, Johan 1838b. *Charta öfver Villila samfållighets Bohlåkrar i Huittis socken, öfre Satakunda nederdels Härad och Åbo Län.* Keikyä 1:15. Maanmittauslaitoksen arkisto. (Tekijätiedosta ks. edellä.)

Peruskartta 1961. *Karttalehti 2112 06 Keikyä* 1:20 000. Maanmittaushallitus.

Pitäjänkartta 1895. *Karttalehti 2112 03 Huittinen Keikyä*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Pitäjänkartta 1895. *Karttalehti 2112 06 Huittinen*. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Tiluskartta 1906. *3-osainen Kartta sen jakokunnan kaikista tiluksista, jonka muodostavat Pehulan, Aarikkala, Willilän, Hongolan, Saappalan, Meskalan ja Partalan kylät sekä tervaportin ja Krekolan yksinäiset talot Huittisten pitäjässä, Loimaan kihlakuntaa, Turun ja Porin lääniä.* A32 Keikyä. Maanmittauslaitoksen arkisto.

Valtavuo, Ritva 1963. *Keikyän pitäjän inventointikertomus.* Keikyän kunta.